

Let us garlands bring

 OVERIJSSELS KAMERKOOR
Dirigent: Eugène van Boheemen

Paula Hopster piano

De Doopsgezinde Kerk in Zwolle
Donderdag 30 april 2015, aanvang 20.00 uur

Programma

Evening star

Michal Ziolkowski (Polen 1990)

Four Shakespeare Songs

Matthew Harris (Verenigde Staten 1956)

Take, o, take those lips away
Tell me where is fancy bred
Come away, come away, Death
Under the greenwood tree

The willow song

David Hamilton (Nieuw-Zeeland 1955)

Blow, blow, thou winter wind

John Rutter (Engeland 1945)

Full fathom five

Charles Wood (Engeland 1866-1926)

Shall I compare thee

Nils Lindberg (Zweden, 1933)

A dream within a dream

Debra Scroggins (Verenigde Staten)

Who is Silvia?

George Shearing (Verenigde Staten 1919-2011)

Three Madrigals

Emma Lou Diemer (Verenigde Staten 1927)

O Mistress mine, where are you roaming?
Take, o take those lips away
Sigh no more, ladies, sigh no more!

De teksten zijn van William Shakespeare (1564-1616) met uitzondering van Evening star en A dream within a dream, twee gedichten van Edgar Allan Poe (1809-1849).

Inleiding bij het programma

In 1986 schilderde de Indiase kunstenaar Nalini Malini (1946) het grote, kleurrijke olieverfschilderij dat u ziet op de voorkant van het boekje. Er is veel in te herkennen en je kunt er allerlei visies op los laten. We zien een vrouw, misschien wel 'geplaagd' door de golven van de oceaan. Een zee van gedachten, flashbacks, haar overleden vriend? Haar kaal geschoren hoofd en in Indiase rouwkleiding gehuld.

Gedachten, mensen, omringen haar, troostend? Misschien is er iemand verdrongen en zijn mens en dier daarvan onder de indruk... vul maar in, kleurig en sferisch.

De titel 'love, deception and intrigue' van dit schilderij misstaat zeker niet in een programma gewijd aan teksten uit toneelstukken van William Shakespeare. 'Love' is al gauw aan de orde, en dan is 'deception'... niet ver weg. Maar met name 'Intrigue' is een groot onderwerp in deze teksten. We zullen aan de hand van een paar voorbeelden, waarin we terug gaan naar de oorspronkelijke toneeltekst van Shakespeare, dit voor u illustreren.

In '**take o, take**', (uit Measure for Measure) de tekst die u twee keer, totaal verschillend getoonzet, kunt horen, is het de verzuchting van Mariana, met uiteraard een dubbele bodem: de knaap van wie ze houdt, beduvelt haar (vandaar het verzoek om haar niet meer te kussen en aan te kijken), maar tegelijkertijd wil ze niets liever dan dat de geschiedenis zich herhaalt. Aantrekken en afstoten is hier wat het liefdesspel bepaalt.

'**Tell me where is fancy bred**'? (uit Merchant of Verona) Hier zien we dat Portia's vader heeft bepaald dat zij zal trouwen met de man die de juiste keuze maakt uit drie kistjes (van goud, zilver en lood). Twee mannen hebben al een verkeerde keuze gemaakt (t.w. goud / zilver). Nu is Bassiano, van wie ze echt houdt, aan de beurt. Als ook hij een verkeerde keuze maakt, moet hij uit haar leven verdwijnen. Het lied, dat zich afspeelt in het hoofd van Bassiano en van het publiek, geeft een duidelijke aanwijzing, omdat veel woorden rijmen op 'lead'. 'Fancy' is hier een 'vluchtige verliefdheid', die niet zozeer in het hoofd of in het hart zit, maar in de ogen. De ogen zijn de 'cradle' (wieg) waarin de 'fancy' ligt, maar ook liegt, omdat die vluchtige verliefdheid gericht is op uiterlijk schoon, t.w. goud / zilver. Zie hier wat een gecompliceerde intrige in een woordenspel te weeg brengt.

Come away, Death komt uit het toneelstuk 'Twelfth Night'. Twelfth Night begint met de bekende tekst, gesproken door Orsino, 'if music be the food of love, play on...' De plot van het stuk is buitengewoon ingewikkeld, vooral ook omdat vrouwen zich als man voordoen. Dat leidt tot de volgende situatie: Orsino is verliefd op Olivia die hem op een afstand houdt omdat ze nog rouwt om de dood van haar broer. Viola gaat, verkleed als man en met de naam Cesario, werken bij Orsino en brengt zijn liefdesbrieven naar Olivia. En dan krijg je de volgende situatie: Orsino is verliefd

op Olivia; Viola (= ook Cesario) wordt verliefd op Orsino, die daar verder niets mee kan! Olivia wordt verliefd op Cesario (= Viola), die daar op zijn/haar beurt geen antwoord op heeft. Alle drie zijn ze ongelukkig. Het eindigt goed!! Kunt u het nog volgen...? Het lied wordt gezongen door Feste, in het bijzijn van Orsino en Viola. **'Under the greenwood tree'** komt uit het toneelstuk 'As you like it'. Jacques (de melancholicus) en Amiens hebben hun verbannen 'baas' gevolgd. Het lied is een onderdeel van hun gesprek: het is volgens Jacques een soort toverformule om alle dwazen in de kring te krijgen. Ja, en dan is daar zowaar muzikaal een kleuterdreun en een spel...? Wat fijn dat er componisten zijn!

Bij **Full fathom five** (uit 'The tempest') geeft Prospero aan de 'ijle geest' Ariel de opdracht om de schipbreukeling Ferdinand naar hem te leiden. Zij doet dat door onzichtbaar het onderstaande lied te zingen om zijn aandacht te trekken en hem door haar stemgeluid de goede richting heen te leiden. Het couplet is van belang omdat de vader van Ferdinand is verdronken.

'Sigh no more' uit het toneelstuk 'Much ado about nothing'. In het stuk wordt het gezongen door een man: vrouwen moeten mannen gewoon nemen zoals ze zijn. De dubbelheid in het stuk is dat juist het tegenovergestelde de waarheid is: juist de vrouwen (o.a. Hero) belazeren de kluit.

Dan zingen we voor u nog een echt sonnet **'Shall I compare thee to a summer's day'**, u zult de 14 regels en het ritme van 10 lettergrepen heel letterlijk ervaren.

Het Overijssels Kamerkoor zingt voor u een programma dat onder andere bestaat uit deze werken op teksten van de Engelse toneelschrijver en dichter William Shakespeare (1564-1616), aangevuld met twee uitstapjes naar de Amerikaanse schrijver en criticus Edgar Allan Poe (1809-1849), de vader van het detective-verhaal. Deze teksten kenmerken zich door woordkunstenaarschap, veelzijdigheid in karakters, humor, liefde (onmogelijke), spanning, horror en vervreemding. Fantastisch is het dat er dan weer veel latere componisten opstaan die, geïnspireerd door deze oeroude teksten, hier prachtige, bijzondere muziek voor gemengd koor op schrijven. Meestal kun je een tekst beter lezen dan zingen. Soms voegt het zingen van een tekst nieuwe dimensies toe. Het OKK is op zoek gegaan naar 20ste eeuw componisten, waaronder een aantal van de laatste decennia, die er wat ons betreft in geslaagd zijn om de gebruikte teksten eer aan te doen. De teksten gedijen in een passend muzikaal jargon en het koor zal deze af en toe met beelden illustreren daarbij alle ruimte voor de luisteraar latend om de oude tekst opnieuw te overwegen. Het koor stelt zich deze opdracht en zal met plezier de oude woorden opnieuw levend zingen en spelen. Het OKK zal zich op dit unieke concert ook een beetje begeven op het terrein van theater. Subtiele fysieke beleving van de tekst speelt dan een rol, het koor zal samen met pianiste Paula Hopster in de ruimte proberen de teksten deze

gelaagdheid te geven. Gelaagdheid, omdat deze teksten zoveel lagen in zich hebben, vaak is liefde bedrieglijk, zijn vrouwen eigenlijk mannen, is de natuur metafoor voor zoveel menselijke eigenschappen, is aantrekken feitelijk afstoten... etc. U heeft het kunnen lezen in de paar voorbeelden in het begin van deze inleiding. Laat u de woorden rustig op u inwerken en luister of de componist wat u betreft de juiste toon aanslaat. Het kan op zoveel manieren en juist dat persoonlijke hierin maakt het zo boeiend.

De componisten die u zult horen zijn: Michal Ziolkowski, (Polen 1990), David Hamilton (Nieuw-Zeeland 1955), Matthew Harris (Amerika 1956), Nils Lindberg (Zweden 1933), Emma Lou Diemer (Amerika 1927), William Matthias (Engeland 1934-1992), George Shearing (Amerika 1919-2011), John Rutter (Engeland 1945), Debra Scroggins en Charles Wood (Engeland 1866-1926)

Ik wens u mooie muzikale ontdekkingen toe.

Eugène van Boheemen, met dank aan Janpieter Boudens.

Michael Ziolkowski

Evening Star

'T was noontide of summer,
And mid-time of night;
And stars, in their orbits,
Shone pale, thro' the light
Of the brighter, cold moon,
'Mid planets her slaves,
Herself in the Heavens,
Her beam on the waves.
I gazed awhile
On her cold smile;
Too cold - too cold for me -
There pass'd, as a shroud,

A fleecy cloud,
And I turned away to thee,
Proud Evening Star,
In thy glory afar,
And dearer thy beam shall be;
For joy to my heart
Is the proud part
Thou bearest in Heaven at night,
And more I admire
Thy distant fire,
Than that colder, lowly light.

Matthew Harris

Four Shakespeare Songs

1 Take, O, take those lips away

Take, O, take those lips away
that so sweetly were forsworn;
And those eyes, the break of day,
lights that do mislead the morn.
But my kisses bring again
Seals of love, but sealed in vain,
Take, oh, take those lips away
that so sweetly were forsworn;
And those eyes, the break of day,
lights that do mislead the morn.

3 Come away, come away, death

Come away, come away, death
And in sad cypress let me be laid.
Fly away, fly away, breath;
I am slain by a fair cruel maid.
My shroud of white, stuck all with yew,
O, prepare it!
My part of death, no one so true
Did share it.

Not a flower, not a flower sweet,
On my black coffin let there be strown.
Not a friend, not a friend greet
My poor corpse, where my bones shall
be thrown.
A thousand thousand sighs to save,
Lay me, O, where
Sad true lover never find my grave,
To weep there!

2 Tell me where is Fancy bred

Tell me where is fancy bred,
Or in the heart, or in the head?
How begot, how nourished?
Reply, reply.

It is engender'd in the eyes,
With gazing fed; and Fancy dies
In the cradle where it lies.
Let us all ring Fancy's knell:
I'll begin it, - Ding, dong, bell.

4 Under the greenwood tree

Under the greenwood tree
Who loves to lie with me,
And turn his merry note
Unto the sweet bird's throat,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather.
Who doth ambition shun,
And loves to live i' the sun,
Seeking the food he eats,
And pleas'd with what he gets,
Come hither, come hither, come hither:
Here shall he see
No enemy
But winter and rough weather!

David Hamilton

The Willow Song

The poor soul sat singing by a sycamore tree,
Her hand on her bosom, her head on her knee,
The fresh streams ran by her, and murmured her moans,
Her soft tears fell from her, and softened the stones

Sing all a green willow must be my garland.
Let nobody blame him, his scorn I approve
I called my love false love but what said he then?
If I court more women you'll couch with more men,
Sing willow, sing willow.

John Rutter

Blow, blow thou winterwind

Blow, blow thou winter wind,
Thou art not so unkind
As man's ingratitude;
Thy tooth is not so keen
Because thou art not seen,
Although thy breath be rude.
Heigh ho! sing heigh ho! unto the green holly:
Most friendship is feigning, most loving mere folly:
Then, heigh ho! the holly!
This life is most jolly.

Freeze, freeze thou bitter sky
That dost not bite so nigh
As benefits forgot:
Though thou the waters warp,
Thy sting is not so sharp
As friend remember'd not.
Heigh ho! sing heigh ho! unto the green holly:
Most friendship is feigning, most loving mere folly:
Then, heigh ho! the holly!
This life is most jolly.

Charles Wood

Full fathom five

Full fathom five thy father lies;
Of his bones are coral made;
Those are pearls that were his eyes;
Nothing of him that does fade,
But doth suffer a sea-change

Into something rich and strange.
Sea-nymphs hourly ring his knell:
Ding-dong, ding-dong, ding-dong, ding-dong.
Hark! Now I hear them
Ding-dong, ding-dong, ding-dong, bell!

Niels Lindberg

Shall I compare thee

Shall I compare thee to a summer's day?
Thou art more lovely and more temperate.
Rough winds do shake the darling buds of May,
And summer's lease hath all too short a date.
Sometime too hot the eye of heaven shines,
And often is his gold complexion dimmed;
And every fair from fair sometime declines,
By chance, or nature's changing course, untrimmed;

But thy eternal summer shall not fade,
Nor lose possession of that fair thou ow'st,
Nor shall death brag thou wand'rest in his shade,
When in eternal lines to Time thou grow'st.
So long as men can breathe, or eyes can see,
So long lives this, and this gives life to thee.

Debra Scroggins

A dream within a dream

Take this kiss upon the brow!
And, in parting from you now,
Thus much let me avow-
You are not wrong, who deem
That my days have been a dream;
Yet if hope has flown away
In a night, or in a day,
In a vision, or in none,
Is it therefore the less gone?
All that we see or seem
Is but a dream within a dream.
I stand amid the roar

Of a surf-tormented shore,
And I hold within my hand
Grains of golden sand-
How few! yet how they creep
Through my fingers to the deep,
While I weep- while I weep!
O God! can I not grasp
Them with a tighter clasp?
O God! can I not save
One from the pitiless wave?
Is all that we see or seem
But a dream within a dream

George Shearing

Who is Silvia?

Who is Silvia? what is she,
That all our swains commend her?
Holy, fair, and wise is she;
The heaven such grace did lend her,
That she might admirèd be.

Then to Silvia let us sing,
That Silvia is excelling;
She excels each mortal thing
Upon the dull earth dwelling;
To her let us garlands bring,

Is she kind as she is fair?
For beauty lives with kindness.
Love doth to her eyes repair
To help him of his blindness;
And, being helped, inhabits there

Emma Lou Diemer

Three Madrigals

1 O Mistress mine, where are you roaming?

O Mistress mine, where are you roaming?
O stay and hear, your true love's coming,
That can sing both high and low.
Trip no further pretty sweeting.
Journeys end in lovers' meeting,
Every wise man's son doth know.

What is love, 'tis not hereafter,
Present mirth, hath present laughter:
What's to come, is still unsure.
In delay there lies no plenty,
Then come kiss me sweet and twenty:
Youth's a stuff will not endure

2 Take, oh, take those lips away

Take, oh, take those lips away
That so sweetly were forsworn,
And those eyes: the break of day,
Lights that do mislead the Morn;
But my kisses bring again, bring again,
Seals of love, but sealed in vain, sealed in vain

3 Sigh no more, ladies, sigh no more

Sigh no more, ladies, sigh no more,
Men were deceivers ever;
One foot in sea and one on shore,
To one thing constant never;
Then sigh not so,
But let them go,
And be you blithe and bonny;
Converting your sounds of woe into.
Hey nonny, nonny.

Sing no more ditties, sing no more,
Of dumps so dull and heavy;
The fraud of men was ever so,
Since summer first was leavy.
Then sigh not so,
But let them go,
And be you blithe and bonny,
Converting all your sounds of woe into.
Hey, nonny, nonny.